

PRIS 10 KR

Foto: Pressbyrån ca. 1949.

Höllviksstrand

Jutta Behnstedt berättar

1943 var det gamla pensionatet Höllviksstrand vid Falsterbovägen till salu då innehavarna Bengta och Elna Andersson hade drivit rörelsen sedan 1924 och ville dra sig tillbaka. På tomten, ca 10000 kvm, fanns bland annat en huvudbyggnad och ett annex »Storstugan«, med sammanlagt 25 bäddar. Min pappa Trolle Behnstedt, som innehaft Konditoriträdgården i Malmö, tills den fick ge plats för Stadteatern, köpte anläggningen för 24.000 kronor.

Rörelsen utvidgades under årens därpå. Först byggdes »Långa annexet« med bland annat bageri och kakbod. Därefter fick huvudbyggnaden en matsalsveranda och en skuggig loggia. Köksregionen moderniserades och tre gäststugor uppfördes. »Lillstugan«, »Kvarnen« och »Grindstugan«. Därmed hade bäddantalet fördubblats. Namnet Höllviksstrand bibehölls men pensionat ändrades, lite pretentiöst till hotell.

»Propra rum med rinnande vatten« stod det i de första annonserna. Rinnande vatten, om än bara kallt, var så pass ovanligt på den tidens sommarpensionat att det nämndes särskilt. Vanligast var en lavoar med tvättservis av porslin handkanna, handfat, tvålask med lock, tandborstugg, spann och potta. Att få vatten bara genom att vrida på en kran och så få det att

försvinna genom att dra upp en propp kändes lyxigt. Inget rum hade egen toalett. Dusch fanns inte, men hade två hav att bada i!

Snart ströks det rinnande vattnet i annonserna och i stället betonades »Höllviksstrands underbara läge vid Falsterbokanalen, de härliga baden i såväl Öresund som Östersjön, förstklassiga rum, gott bord och moderata priser«. Om jag inte minns fel var helpensionspriset de första somrarna 17 kronor och 50 öre. Visst hade Höllviksstrand ett underbart läge med utsikt över Öresund och kanalinnloppet med fartyg på väg in eller ut. Ståtligast var de stora vita Bornholmsbåtarna och trivsammast de små fiskebåtarna med sitt trygga tuffande. En rofylld miljö, biltrafiken var knapp man tog tåget mellan Malmö-Falsterbo. När klockorna på bron klämtade visste man att tåget var på väg och bommarna gick ner.

Ett ständigt problem var att finna personal, särskilt till köket. Ett gott bord var ju viktigt för ett pensionat och en kock/kokerska är väl medveten om sitt värde. Det kunde bli mycket kompromissande och det hände att mamma själv fick ställa sig vid spisen som t.ex. den gången kocken plötsligt blev tvärsur och gick

fortsättning på sid. 3

Hänt sedan sist

Den 12 maj hade vi ett medlemsmöte hos Leif Brost på Bärnstensmuseet, inte så många deltagare men de som var där vittnar om att det blev trevligt. Leif Brost har alltid intressanta och lite udda saker att visa och tala om.

På Toppengallerian hade vi bilder utställda under juli-augusti. Du har väl uppmärksammat denna fina monter som vi har tillsammans med Vellinge fotoklubb? De finns vid postboxarna och burkautomaterna.

På biblioteket i Skanör hade vi en utställning om »Skanör-Falsterbo – kontrasternas städer» som vi gjorde tillsammans med Karin Löfgren till Arkivens dag förra året. Den har funnits på biblioteket hela sommaren, vilket vi är mycket tacksamma för. Flera kontakter har tagits och nya intresserade besökare har betalt medlemsavgift.

Boken »Från Sillabör till Snabbköp» har blivit mycket väl mottagen och vi har sålt över förväntan. De fina referaten från tidningarna och våra försäljningsbord har också gett bra resultat. Vi vill tacka »Callunaflickarna» som ställt upp och hjälpt till med försäljningen.

Upplagan beräknas snart vara slut. Nytryckning är på gång och vi vill gärna ha synpunkter på faktafel och påpekanden kring boken, som vi då kan ta med i denna nya upplaga. Till jul hoppas vi ha den klar, boken har ju visat sig att vara en utomordentligt fin presentbok.

I början av sommaren hade vi en tackfest för de personer som lämnat texter och bidrag till boken. Omkring 43 personer kom till festen. Vi bjöd på buffé, vin, öl, kaffe och kaka. Det var väldigt trevligt, många av deltagarna hade inte träffats på flera år och glädjen var inte att ta miste på. »Nybygget» på Sago-stunderna var festlokal och vi fick även en intressant inblick i verksamheten genom Ety Jönsson.

sin väg mitt under söndagsmiddagen med matsalen full av gäster, vi såg han aldrig mer. Men så småningom fick vi kontakt med en duktig kokerska, fru Hesselgren, som sedan kom till oss varje sommar.

Personalen var sällan fulltalig och hela familjen fick ställa upp. På morgonen satte pappa fyr i den väldiga järnspisen, gick husesyn och drog sig tillbaka till det lilla kontoret, som också var reception och kaffekök. Mamma hade hand om personalen och köksregionen. Min bror Frans var konditor stod för bakningen. Ryktet om hans goda kakor, spred sig snabbt oh ofta när vi öppnade kakboden på morgonen väntade en liten kö av husmödrar, som ville ha färska wienerbröd med hem efter torghandlandet.

Min syster Anita och jag fick rycka in där det behövdes, mest blev det disk och städning, någon gång servering. De första somrarna värmdes diskvattnet på spisen men så småningom införskaffades en diskmaskin. Ett stort åbåke, som inte alltid orkade diska rent, varför vi fick hjälpa till med handdiskning.

De sista säsongerna hade vi god hjälp av feriearbetande skolflickor från Småland. De var inte bara duktiga, söta och glada, de kunde dessutom sjunga och spela gitarr. Särskilt omtyckta gäster brukade de ta avsked av genom att sjunga »Auf Wiedersehen» med gitarrackompanjemang.

Tvättmaskin fanns inte. När det var tvätt-dags kom fru Levin cyklande från Kämpinge och snart stod ångan tät i brygghuset. Tvätten hängdes till tork mellan furorna så något tallbarrsdoftande sköljmedel behövdes inte.

En annan trogen medhjälpare var vår allti- allo Rasmusson. Han brukade köra gästernas bagage från och till stationen på sin trehjuliga transportcykel, såvida de inte slog på stort och kostade på sig taxi.

Vår mest kända gäst var Alice Babs, som slagit igenom i filmen »Swing it, magistern». Hon skulle uppträda på Furet på försommaren, året har jag glömt, och övernattade hos trots att vi inte öppnat för säsongen. Vår kusin Klas hade kommit ner från Malmö för att höra henne. Just som hon skulle stiga in i taxin kom han ut uppklädd i kostym och slips. Hon frågade om han också skulle till Furet. När han sade jag, sa hon att »då kan du ju åka med mej». Gissa om han var stolt, han kom ju dessutom in gratis.

Höllviksstrands säsong var kort, från mid- sommar till slutet av augusti, då Ljungen blommade och skolorna började. Efter sä- songen kom det ibland strögäster som ville hyra några nätter, de var ofta bjudna på kräf- tor hos sommarboende som inte hade plats i sin stuga.

Sommaren 1958 blev sista säsongen. Pappa avled på hösten och mamma beslöt sälja Höllviksstrand. Ny ägare blev Evangeliska Fosterlandsstiftelsen. Därmed började ett nytt kapitel i Höllviksstrands historia...

Constantine Brandbergs skrev 1885 dessa lyriska ord om strand och bad härnere:

Sveriges blifvande första hafsbadort.

Vi ha från en af oss känd insändare, som är läkare, mottagit följande uppsats.

Herr redaktör, ni har ju en gång varit i Falsterbo? Ni har sett den gamla egendom- liga staden med dess vall, gjord af två slags tång, silkestång, som liknar affallet i en bok- bindares verkstad, och klöddertång, som lik- nar bleckfiskens armar med sugvärtor och ofta i hafvet hjälper detta monster medelst skyddande likhet. Ni har vandrat på stadens gator med dess djupa sand, sett dess korsvir- keshus med halmtak på, der dock välmåga och trefnad blicka genom fönsterna. Men har Ni också gått genom Falsterbopark, den så kallade planteringen, ner till hafvet? O! du min evige Gud! Hvilken strand! Mycket har jag rest och mångenstädes har jag varit, men en skönare, friskare, större och lämpligare plats för hafsbad än här finnes helt enkelt ej på vår jord. Jag tar af mig skor och strumpor och vandrar barfotad på stranden från Fal- sterbo fyrtorn till Kempinge, en hel svensk mil. Aldrig har människofot trampat ett läckrare underlag än den sand som här sköljes och packas af hafvets vågor. Hvar som helst från denna milslånga strand kan jag ta ett hafsbad, och efter hvad jag hört äro stran- den och hafsbottnen ännu en half mil till li- kadana.

Jag går ut i hafvet på en långgrund, sakta sluttande botten. Ingen sten stöter min fot, ingen tång, intet gräs snärjer mina ben i detta genomskinliga, kristallklara vatten, som säl- lan uppgrumlas af vågorna annat än i star- kaste storm. Sedan jag summit en stund i hafvet, kan jag ej motstå frestelsen att slå mig ner i den torra varma sanden. Jag rullar mig i den flera hvarf omkring och har upptäckt en ny, okänd njutning, för hvilken den gamle Xerxes skulle betalt guld. Jag får gå ut i hafvet igen och omvexlar så mellan sand- och hafs- bad, tills jag blir trött.

Jag sänder eder, herr redaktör 2 liter sand till skriftsand. För loupén och svag förstoring i microscopet ser de ut som små, halft ge- nomskinliga, hvita perlor. Det är denna flyg- sand, som utgör såväl hafvets botten som den sköna stranden och marken i nejden kring Falsterbo. Då jag läste Palmblads geografi i min gröna ungdom, så trodde jag att flyg- sanden blåste ikring som snön i yrväder, och det kan väl hända att den gjort så förr. Men den flyktige är fångad och tämjdd. Han är

bunden af vänliga armar från gräs och blom- mor, och präktiga trädgrupper af alm, asp, och isynnerhet barrträd ha uppstått öfver allt. Den bröstsvage kan här dväljas i barr- doft, som ingalunda försämras af vindarna från tvenne haf, som omsusa denna lyckliga udde. Jag lägger mig i hängmatta mellan ett par träd, tar en bok, men finner snart att nordbons bestämmelse i juni och juli är att se på himlen, hafvet, den blomsterströdda marken och göra – ingenting. Den förtju- sande ensamheten afbrytes endast någon gång af en lots, som går ner till sin båt, gäs- sen, som i stora flockar afbeta det korta strandgräset, eller en och annan förbispring- ande hare. Han synes mindre blyg och rädd här än på andra ställen. Han är tjock och fet och skuttar helt makligt ikring. Han har tyd- ligen reda på att grefven på Börringe arren- derat jagträppen på flera år. Jag kan se det af den nonchalans hvarmed han behandlar oss vanliga dödlige, men när grefvens jagthorn skallar i höst, så tar han på allvar till schap- pen, och träffas han af en kula under klapp- jagten, så har han dock fått en aristokratisk död och får en aristokratisk begrafning.

Ve eder, i tröga Malmöbor, som andens kanaldoft och annan orenlighet största de- len af året och försummen tillfället att njuta af den sommarfest för helsa och välbefin- nande, till hvilken naturens herre inbjudit eder på Falsterbo strand!

Badgäst.

Denna något förkortade text är hämtad från en insändare i Skånska Aftonbladet i juli 1889. Insändaren tros vara författad av Constantin Brandberg 1837-1895, som var di- striktsläkare och biträdande läkare vid asylén för sinnessjuka vid Rundelsgatan i Malmö.

Vill Du läsa mer? *Resande över Ljungen* som Calluna gav ut 1998 är en antologi där vi samlat berättelser från personer som rest hit ner med Skanör och Falsterbo som mål. Från Linne 1749 till Torsten Örtenblad 1917.

Här kan man läsa om de känslor resande fått då de mött tvillingstäderna under olika tidsperioder.

»Man måste vara född i Falsterbo för att finna det dragligt som boningsort» skrev t.ex. professor Sven Nilsson från Lund 1819.

Boken kostar 65 kronor och finns att köpa på Toppen och på biblioteken i Höllviken och Skanör.

Under *Margaretadagarna* hade vi många besökare kring vår utställ- ning på Rådhuset i Skanör.

Vi visade åter »Skanör-Falsterbo kontrasternas städer». Många var in- tresserade och vi sålde flera böcker och delade ut *På Ljungen* till in- tresserade.

Vi hade även tryckt upp och delade ut en kort berättelse om drottning Margareta och hennes liv skriven av författaren Margareta Skantze. Ett uppskattat initiativ.

ihj

I somras fick vi en förfrågan från Galleri Stallet om vi ville göra en utställning tillsammans med Lars Dufberg. Av detta blev det en tema- utställning kring bränderna i de båda städerna. Lars Dufberg visade bilder kring 1896 och 1911 då stora delar av Falsterbo brann ner, och Calluna visade Christian Kind- blads bilder kring de båda brän- derna i Skanör 1874 och 1885. Dess- utom visade Falsterbo museum upp gamla brandsläckningsmate- riel. Med detta nummer av *På Ljungen* följer ett *Extranummer* om bränderna som gjordes som utställ- ningskatalog.

Omkring 1.000 personer besökte utställningen på Andreas Lund- bergagården i Falsterbo under de tre veckor den var öppen.

Tidningarnas bevakning av vad Calluna har för sig har varit stor under sommaren. Inför utgivning- en av boken kom vi med i Sydsven- skan med en helsida, Trelleborgs Allehanda med en och en halv sida och en stor artikel i Skånskan. Vel- linge Forum skrev ett helt uppslag om oss och boken. Dessutom är boken just nu, tillsammans med en mängd andra hembygdsböcker, utställd på Universitetsbiblioteket i Lund.

Även utställningen på Galleri Stallet genererade en del artiklar, liksom köpet av tavlan om drott- ning Margareta.

Föreningen kan känna sig stolt över en välfylld klippbok.

chk

pa Ljungens

Bilder berättar?

Jag samlar gamla vykort från Vellinge kommun, dessutom köper jag då och då gamla foton med motiv från Ljungan när jag kan komma över dom. Genom diverse kontakter får jag ibland också bilder och negativ som av en eller annan anledning har sorterats ut och skall kastas. Det mesta är tämligen ointressant. Det kan vara nyhetsbilder från 1960-talet där man inte vet vad bilden föreställer, typ gubbar i slips runt ett bord. »Bäst före datum« har helt enkelt gått ut.

Ibland har rubriken följt med och det skulle kunna vara möjligt att spåra historien bakom bilden: *Färghandlarkongress på Falsterbohus*, *Vattenskidåkning i Kämpinge*, *Lucia i Skanörs kyrka* osv. Med en god text kanske dessa kan vara värda att publicera, men utan text får dom inget liv.

Bilden ovan har ingen rubrik, däremot står det »Strandboden« på skylten vilket borde ge en ledning. Den bör vara tagen i början på 1970-talet. Min första tanke var att det skulle kunna vara en av kioskerna i Kämpinge, men det har vid kontroll visat sig att det inte tycks stämma. Den kan lika bra vara tagen någonstans kring Trelleborg. Är det någon som känner igen den så hör av er.

chk

Medlemsmöte

Höstens medlemsmöte måndagen den 20 oktober på EFS-gården i Höllviken kl 19.00.

På programmet:

Skåne – kulturlandskap. Ett svep i ord och bild över ett 11000 år gammalt landskap. Bildvisning och föredrag. Kyrkor och herresäten, flygbilder visar ett fantastiskt panorama. Sammanställt av Eric Hammerin. Hässleholm.

Vi talar även lite kring den tänkta bebyggelsen vid Falsterbokanalen ur kulturhistorisk synpunkt.

»Drottning Margareta, kung Byxlös« är en tavla med fritt broderi och applikationer gjort Birgitta Nelson-Clauss känd långt över våra skånska gränser. Tavlan är inköpt av föreningen och kommer att skänkas till Sundsgymnasiet att användas i undervisningen. Birgitta Nelson-Clauss medverkar och berättar kort om sina tankar kring tavlan.

Biljetter vid ingången. 40 kronor inkl. kaffe och kaka.

Hjärtligt välkommen!

På Ljungan ges ut av
Kulturföreningen
Calluna

Styrelse

Ingemar H. Johansson
Christian Kindblad
Christer Holgersson
Bertil Lundahl
Peter Nilsson
Etty Jönsson

Redaktör

Christian Kindblad, *chk*
christian.kindblad@telia.com

Ansvarig utgivare

Ingemar H. Johansson, *ihj*
ingemar.h.johansson@swipnet.se

Grafisk form

Christian Kindblad

Tryck

Holmbergs, Malmö

Adress

Kulturföreningen Calluna
V. Mölledalsvägen 18
236 34 Höllviken

040-45 11 48

Medlemskap

Sätt in 75 kr på postgiro 250862-0

Tidningen utkommer
med 4 nummer per år.

Återge gärna våra artiklar
men ange alltid källan.

Ljung, *Calluna vulgaris*

KULTURFÖRENINGEN

Calluna

DÅ OCH NU PÅ LJUNGEN